

Natuurtoets campingterrein Wijdenes gemeente Drechterland (Noord-Holland)

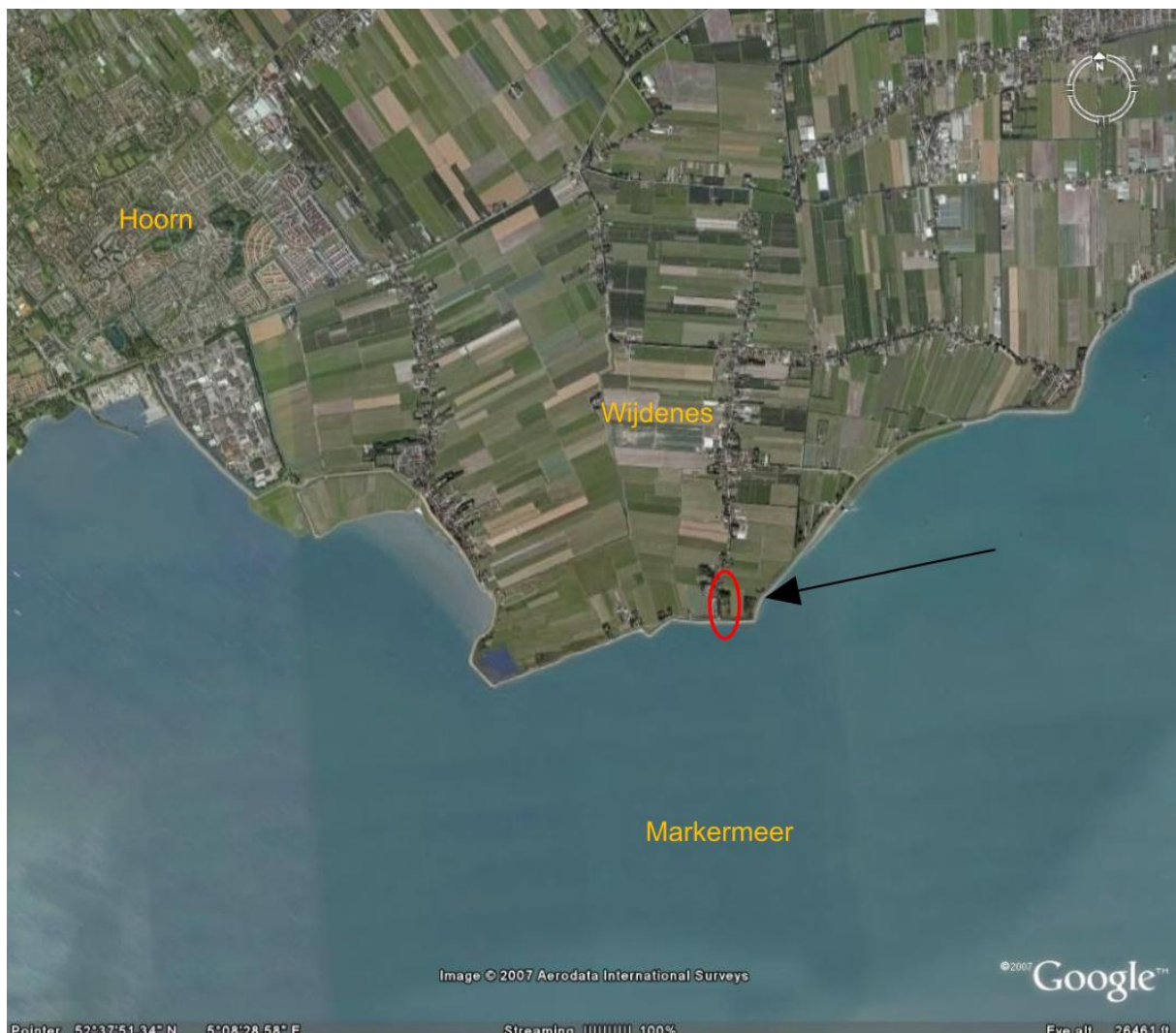

Inleiding

Het Ecologisch Adviesbureau B.Kruijsen is door Bureau VVK uit Amsterdam gevraagd natuuronderzoek te verrichten voor een campingterrein gelegen te Wijdenes, gemeente Drechterland (NH). De opdrachtverlening vond plaats op 19 november 2007. Men is voornemens op deze locatie 19 recreatiewoningen te realiseren. Het onderzoek richt zich op het vaststellen van de huidige natuurlijke omstandigheden, deze te waarderen in relatie tot relevant natuurbeleid en aan te geven wat de effecten van de ingreep op de natuur zullen zijn. Tot slot wordt ingegaan op de vervolgpcedure in het kader van de Flora- en faunawet en worden er aanbevelingen gedaan.

Ligging en locatiebeschrijving

Het onderzoeksgebied bevindt zich nabij de kruising Zuiderweg en Zuiderdijk aan de zuidrand van het lintdorp Wijdenes en grenst aan de zuidzijde aan de Hoornsche Hop, een onderdeel van het Markermeer. Het campingterrein ligt aan de zuidrand van polder Schellinkhout. Hier is het landschap door houtwallen verdicht. In de polder zien we verder deels open grasland- en akkergebieden en deels verdichte stukken met laagstam-boomgaarden. Voedselrijke kleibodems overheersen in deze polder. De landbouw richt zich op beweiding, bollenteelt en fruitteelt en is intensief van karakter. Het onderzochte terrein bestaat uit een langgerekte parkeerplaats ter hoogte van de ingang aan de Zuiderweg en een ter zuiden hiervan gelegen campingterrein. De parkeerplaats wordt gekenmerkt door kort grasland met hoogopgaande populieren. Het eigenlijke campingterrein bestaat uit vrij laag grasland met omliggende houtwallen en hier en daar enkele hagen. Aan de noordkant bevindt zich een gebouwtje met sanitaire voorzieningen.

Onderzoeksmethode

De locatie is op 23 november 2007 onderzocht op het voorkomen van flora en fauna. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van het meerdere keren doorlopen van het perceel. Hierbij is zowel naar kruiden, struiken en bomen – de zogenaamde hogere planten - als naar mossen en korstmossen gekeken. De waargenomen plantensoorten zijn daarbij genoteerd op een streeplijst. Tijdens de planteninventarisatie zijn faunawaarnemingen genoteerd. Gezien het feit, dat het onderzoek laat in het veldseizoen plaatsvond, is het aantal faunawaarnemingen zeer beperkt. Dat behoeft op zich niet direct een groot bezwaar te zijn, omdat we hier niet te maken hebben met een natuurgebied maar met een nog recent gebruikt kampeerterrein.

Aanvullend op het veldwerk zijn vooraf natuurgegevens van de provincie Noord-Holland aangevraagd.

Resultaten

Er bleken geen provinciale gegevens van het terrein zelf voorhanden. Wel zijn er floragegevens uit het betreffende kmhok, waar het terrein is gelegen, beschikbaar. Voorts enkele gegevens over broedvogels en zoogdieren uit de omgeving (Provincie Noord-Holland, 2002).

Flora

Uit het onderzoek is gebleken dat naast de waargenomen inheemse planten nogal wat aangeplante uitheemse soorten op het terrein voorkomen (exoten). Hieronder vallen soorten als spar, den, gekweekte liguster en andere struik- en boomsoorten. Deze zijn niet van botanische betekenis en worden hier verder niet besproken.

Er zijn vier milieus waarbij inheemse plantensoorten voorkomen te onderscheiden. Dit zijn het grasland, hagen en houtwallen, sloten en de bast van oude bomen. Laatstgenoemde milieu is het leefgebied van boombewonende mossen en korstmossen, de zogenaamde epifyten.

Het grasland onder de hoge populieren van de parkeerplaats is soortenarm van karakter. Straatgras, Veldbeemdgras en Engels raaigras domineren. Lage kruiden ontbreken grotendeels. Het grasland van de camping is soortenrijker met naast eerder genoemde soorten kruiden als Kruidende boterbloem, Madeliefje, Witte klaver (veel) en lokaal Gevlekte rupsklaver, Grote weegbree en Hondsdraf. Het zijn planten gebonden aan een voedselrijke, licht vochtige open bodem.

In de houtwallen en hagen treffen we naast de exoten de inheemse soorten Zwarte els (veel), Aalbes, Eénstijlige meidoorn, Gewone braam, Gewone es, Gewone esdoorn, Schietwilg, Gewone vlier, Harig wilgenroosje, Fluitenkruid en Grote brandnetel aan. Met name de westelijke houtwal met elzen langs de Zuiderweg kenmerkt zich door haar inheemse flora en een natuurlijke structuur. De oostelijke houtwal herbergt ook veel exoten. Beide houtwallen vertonen qua soortensamenstelling én structuur een gevarieerde indruk. Dit heeft een positief effect op de vogelbevolking. Zie hiervoor verder bij de betreffende paragraaf.

Oostelijke houtwal en aangrenzende haag met diverse exoten
Foto Ben Kruijsen

De sloten rondom het terrein zijn vrijwel vegetatieloos. Naast de aangrenzende landbouwcultuur speelt ook de beschaduwing van de houtwallen een rol. De zuidelijke sloot heeft een rietovervegetatie. Hier ontbreekt een houtwal, zodat rietvegetaties tot ontwikkeling kunnen komen.

Er is apart aandacht besteed aan de mossen en korstmossen op de bast van de hoogopgaande Canadapopulieren van de parkeerplaats. Dit onderzoek is uitgevoerd omdat bij het betreden van het terrein de rijk begroeide bomen direct opvielen. Uit het feit, dat sommige bomen tot meters hoog bedekt zijn met korstmossen kan worden afgeleid dat de lucht ter plaatse niet al te zeer verontreinigd is. Mogelijk speelt de nabije ligging van het Markermeer via een verhoogde luchtvochtigheid ook een rol. Alleen algemene soorten mossen en korstmossen zijn op de populieren waargenomen. Van de mossen komt vooral het Gewoon klauwtjesmos algemeen voor. Daarnaast ook Grijs en Gewone haarmuts. Tot de waargenomen korstmossen behoren, Heksenvingermos (algemeen en bedekkend), Groot dooiermos (algemeen), Grauw rijpmos, Groen boomschildmos en hier een daar een plukje Melig takmos.

Melig takmos (*Ramalina farinacea*)
Foto Ben Kruisjen

Grauw rijpmos (*Physconia grisea*, centraal met Heksenvingermos (*Physcia tenella*), rechts op de foto
Foto Ben Kruisjen

Alle hierboven genoemde hogere plantensoorten, mossen en korstmossen komen algemeen in ons land voor. Beschermden planten zijn niet aangetroffen of op het terrein te verwachten.

Fauna

(Broed)vogels

Tijdens het onderzoek zijn Roodborst en Merel in het terrein aangetroffen. Beide soorten zullen hier ongetwijfeld broeden. Broedvogels zullen we hier vooral in de hagen en houtwallen aantreffen. Mede dankzij de gevarieerdheid van de westelijke en oostelijke houtwal is hier een goed ontwikkelde vogelbevolking tijdens het broedseizoen én in de winter te verwachten. Graslandvogels komen, gezien het kleine graslandoppervlak en het besloten karakter ervan, waarschijnlijk niet voor. Naar mag worden aangenomen zullen alleen algemene vogels van parken en tuinen in het terrein voorkomen. Hiertoe behoren: Kool- en Pimpelmees, Heggenmus, Winterkoning, Vink (?) Houtduif, Turkse tortel Tjiftjaf en misschien ook Boomkruiper en Grote bonte specht. Tot de wintergasten behoren in de houtwallen de Sijs (in de elzen), Keep, Vink, Goudhaan (naaldboom) en op het campinggrasland, Kramsvogel, Zanglijster en Koperwiek. Soorten van de Rode lijst zijn in het onderzoeksgebied niet te verwachten, hoogstens als zwerver.

Aparte aandacht verdient de nabije ligging van het concept Natura2000-gebied Markermeer en IJmeer. Dit is een belangrijk gebied voor watergebonden vogelsoorten en van internationale betekenis. Het onderzoeksterrein heeft geen duidelijke ecologische relatie met het Natura2000-gebied (zoals bijvoorbeeld als rustgebied voor vogels die op het meer foerageren).

Alle hiervoor genoemde inheemse vogelsoorten genieten algemene bescherming volgens de Flora- en faunawet.

Vleermuizen en overige zoogdieren

Het onderzoeksgebied herbergt naar alle waarschijnlijkheid geen verblijfplaatsen voor vleermuizen, zoals in gebouwen of in holtes van oude bomen. Het gebouwtje met sanitaire voorzieningen is ongeschikt als overwinteringlocatie. Er zijn in de hoge populieren ook geen boomholtes aangetroffen die dienst zouden kunnen doen als verblijfplaats voor zomerkolonies. Het is echter denkbaar dat er bij nauwkeurige inspectie van alle bomen een enkele holte aanwezig is. Ongetwijfeld zal het terrein gezien haar habitatstructuur met houtwallen en hagen door vleermuizen benut worden als foerageer- en doorgangsgebied bijvoorbeeld voor een soort als de Laatvlieger die in de omgeving is waargenomen en voor de Dwergvleermuis.

Van de overige zoogdieren zijn te verwachten: Mol, Egel, Bosspitsmuis, Huispitsmuis, Veldmuis en Gewone bosmuis. Deze inheemse zoogdieren zijn algemeen beschermd volgens de Flora- en faunawet. Bijzondere soorten beschermd volgens de Habitatrichtlijn zijn niet te verwachten.

Amfibieën en reptielen

Er zijn, gezien het vergevorderde moment van het veldseizoen, tijdens het onderzoek geen kikkers, padden of salamanders waargenomen. Toch is het waarschijnlijk dat de volgende, landelijk zeer algemene soorten op het terrein zullen voorkomen: Gewone pad, Bruine kikker, Groene kikker (de Meerkikker of de Bastaardkikker) en mogelijk ook de Kleine watersalamander. Wellicht dat de houtwallen worden benut als overwinteringlocatie van een soort als de Gewone pad. Reptielen zijn in het terrein niet te verwachten.

Alle amfibieën zijn algemeen beschermd volgens de Flora- en faunawet. Bijzondere soorten zoals de Rugstreeppad, beschermd volgens de Habitatrichtlijn, zijn niet te verwachten.

Dagvlinders, libellen

Alleen algemeen in ons land voorkomende soorten dagvlinders en libellen zijn in het gebied te verwachten. Voorbeelden zijn trekvlinders of vlinders met een nomadische levenswijze zoals Atalanta, Klein koolwitje en Klein geaderd witje. Van de libellen zijn waarschijnlijk alleen zwervers aan te treffen. De omliggende sloten lijken ongeschikt als voortplantingslocatie.

Samenvatting natuuronderzoek

Het onderzoeksgebied heeft geen uitzonderlijke betekenis voor de natuur. Er zijn aan aantal milieus die enige natuurwaarde hebben:

- a) De houtwallen aan de west- en oostzijde van het terrein. Gezien hun gevarieerdheid is hier een redelijk ontwikkelde vogelbevolking te verwachten.
- b) Het kruidenrijke campinggrasland heeft enige botanische waarde.
- c) Dit laatste geldt ook de boombewoners van de Canadapopulieren van de parkeerplaats.

Bijzondere en strikt beschermde planten- of diersoorten zijn niet aangetroffen en komen naar verwachting ook niet voor in het onderzoeksgebied.

Effecten van de aanleg van de recreatiewoningen

In principe zijn de effecten van de aanleg van de recreatiewoningen beperkt. Het kruidenrijk grasland van de camping zal naar kan worden aangenomen in oppervlak verminderen.

Zoals uit de ontwerp-tekening is gebleken blijven de populieren op de parkeerplaats gespaard zodat de epifytenvegetaties niet worden aangetast. Wel is denkbaar dat er enige toename is van de negatieve invloed van uitlaatgassen van auto's, omdat nu het terrein gedurende een langere periode van het jaar als recreatief object in gebruik zal zijn. Dat staat tegenover dat de uitstoot van uitlaatgassen de laatste jaren als gevolg van milieuwetgeving drastisch is teruggedrongen zodat geen verslechtering van de luchtkwaliteit in het gebied valt te verwachten. Hierdoor kunnen de korstmos- en mosvegetaties op de populieren zich in positieve zin verder kunnen ontwikkelen.

Zowel de houtwal aan de west- als aan de oostzijde van het terrein blijven gespaard hetgeen van betekenis is als onderdeel van het jachtgebied van vleermuizen. Wel staan er dunningen gepland. Indien deze dunningen te rigoureuus worden uitgevoerd zal dit een negatief effect hebben op de kwaliteit van het jachtgebied van vleermuizen, de samenstelling van de broedvogelbevolking en het aantal broedvogels. Aangezien beide diergroepen bescherming genieten volgens de Flora- en faunawet en de vleermuizen daarenboven ook Europese bescherming genieten dienen de dunningen kleinschalig van karakter te zijn en buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden.

Toetsing ruimtelijke ingrepen aan de natuurwetgeving

Beschermde habitats zoals aangegeven in de Habitatrichtlijn komen in het onderzoeksgebied niet voor. Het gebied valt ook niet onder de indeling in Vogelrichtlijngebieden in ons land. Wél is in het gebied de algemene bescherming van een aantal diergroepen van toepassing, namelijk de inheemse vogels en zoogdieren.

Bij dit project is sprake van ruimtelijke ingrepen welke mogelijkerwijs planten en dieren kunnen benadelen. In de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen met als doel de aantasting van de aanwezige populaties inheemse planten en dieren te vermijden. Deze verbodsbepalingen zijn niet voor alle planten- en diersoorten in ons land van toepassing. Er zijn verschillende categorieën. Elke categorie kent een lijst van relevante soorten. Dit is weergegeven in verschillende Bijlagen in het Besluit en de Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora en Faunawet (zie o.a. www.wetten.overheid.nl, zie onder "Flora- en faunawet"). Later is er nog een Regeling van kracht geworden die een ruimere Vrijstelling betekent.

Bij het aanvragen van een Ontheffing bij het Ministerie van LNV in het kader van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet zijn er drie mogelijkheden. In een onderzoeksgebied kunnen de volgende categorieën van soorten aanwezig zijn:

- A. Niet beschermde soorten. Hiervoor geldt Vrijstelling voor de aanvraag van een Ontheffing.
- B. Soorten die een algemene bescherming genieten. Dit zijn in de regel de algemeen in ons land voorkomende, inheemse soorten zoogdieren, vogels en amfibieën. Bij dit project zijn algemeen beschermde soorten behorende tot de zoogdieren, amfibieën en vogels van toepassing. Een Ontheffingsaanvraag is soms nodig en is afhankelijk van het type ingreep. Bij dit project in Wijdenes geldt "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en in inrichting". In zo'n geval is een door de minister van LNV goedgekeurde "gedragscode" noodzakelijk.
- C. Strikt beschermde soorten aanwezig. Dit zijn Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn welke staan vermeld in Bijlage IV van de richtlijn. Een Ontheffingsaanvraag met uitgebreide toets is voor deze soorten noodzakelijk. Dit is voor dit project niet van toepassing.

Voor meer info zie de site van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl.

In het onderzoeksgebied is dus vooral categorie B van toepassing. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig, wél het toepassen van een gedragscode. De gedragscode dient te worden opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing van het architectenbureau. Voor de gedragscode zie de paragraaf "Aanbevelingen".

Conclusies

De effecten van de aanleg van de recreatiewoningen zijn van dien aard dat sprake is van enige invloed op beperkt aanwezige natuurwaarden. Eventuele compensatie voor geleden verliezen is derhalve niet aan de orde. Er is sprake van de aanwezigheid van een aantal algemeen beschermde diergroepen in het gebied: zoogdieren, amfibieën en inheemse vogelsoorten.

Aanbevelingen

Teneinde zoveel mogelijk rekening te houden met de natuur van het onderzochte terrein geldt hier als **gedragscode**, dat het eventueel opruimen van struiken en bomen en het uitvoeren van dunningen buiten het broedseizoen plaats dient te vinden dus buiten de periode maart tot en met half juni.

Tot slot wordt voorgesteld op vrijwillige basis (valt dus buiten de gedragscode) de volgende maatregelen toe te passen teneinde zoveel mogelijk rekening te houden met de natuur van het onderzochte terrein:

- De dunningswerkzaamheden dienen zoveel mogelijk kleinschalig te worden uitgevoerd en hierbij dienen vooral exoten te worden teruggedrongen. Hierbij is behoud van een enkele den of spar raadzaam in verband met de voorkeur van enkele trekkende zangvogels voor naaldbomen (Goudhaan, Zwarte mees, Kruisbek e.a.).
- Hagen met exoten vervangen en nieuwe aanleggen met inheemse struiken en boomsoorten (Zwarte els, Gewone es, Beuk, Haagbeuk, Eénstijlige meidoorn, Gewone vlier, Gelderse roos e.a. Hagen met een gevarieerde soortensamenstelling toepassen.
- Oude populieren zo lang mogelijk laten staan, tenzij de veiligheid van personen en objecten in gevaar komt. Het zonedig kappen van populieren indien mogelijk in de winterperiode uitvoeren. Bij het kappen van gevaarlijke bomen in de zomerperiode dient men alert te zijn op boombewonende vleermuizen. In het geval van een zomerkolonie in een boomholte van een geveld boom dient de dierenambulance te worden ingeschakeld. Dit is conform de verplichte "zorgplicht" binnen de kaders van de Flora- en faunawet.
- De aanleg en het beheer van een ecologische oeverzone aan de zuidrand van het huidige campingterrein (zie de foto op de volgende bladzijde). Deze aanleg bevordert de plantendiversiteit en biedt ontwikkelingsmogelijkheden voor fauna gebonden aan dit milieutype.

Zuidelijke oever campingterrein met mogelijkheden voor aanleg en beheer interessante ecologische oeverzone.
Foto Ben Kruijsen

Literatuur

Herk, K. van & A. Aptroot, 2004. Veldgids Korstmossen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Meijden van der, R., 2005. Heukels' Flora van Nederland. 23e Druk. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Provincie Noord-Holland, 2002. Provinciale Natuurgegevens broedvogels, zoogdieren en flora in 2002. Landschap Noord-Holland, Castricum.

Colofon

Opdrachtgever	Bouwbedrijf EBU Doetinchem BV contactpersoon C.J.P. Bos Ampèrestraat 8 7006 RZ Doetinchem 0314-334550 bouwbedrijf@ebu.nl www.ebu.nl
Opdrachtnemer	drs. Ben W.J.M. Kruijzen Ecologisch Adviesbureau B.Kruijzen Eydenhoefflaan 7 2071 AM Santpoort-Noord natuuradvies@xs4all.nl www.natuuradvies.nl
Veldwerk en rapportage	Ben Kruijzen
Publicatie	27 november 2007